

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στην πρόταση νόμου «περί Ραδιοτηλεόρασης».

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. Γενικά

Η διαρκώς αυξανόμενη σημασία και επιρροή της ραδιοτηλεόρασης, αλλά και τα ελλειμματικά της οργανωτικά και λειτουργικά στη χώρα μας επέβαλλαν την επέμβαση του νομοθέτη.

Το Σύνταγμα (άρθρ. 15 παρ. 2) επιβάλλει στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση την τριπλή επιταγή της αντικειμενικότητας, της ουδερότητας και της ποιότητας των εκπομπών. Την εκπλήρωση των επιταγών αυτών (και όχι την άμεση ή έμμεση διακίνηση της ραδιοτηλεόρασης), έχει ως σκοπό ο «καταρτος έλεγχος του κράτους», που επίσης προβλέπει το Σύνταγμα. Μόνο αν νοηθεί με αυτόν τον τρόπο η τέταρτη αυτή συνταγματική επιταγή μπορεί να συμβέβαστι με τις άλλες ποίες.

Ο συνδυασμός αυτές των συνταγματικών επιταγών είναι ειδικότερα δυνατός στην πράξη:

α) αν ο υπουργικός έλεγχος περιοραστεί στις σπουδαίες και κρίσιμες περιπτώσεις:

β) αν το διοικητικό συμβούλιο αποκτήσει πρεσβύτερο πρακτικά αντιπροσωπευτική σύνθεση, στην οποία να εκπροσωπούνται οι πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις της χώρας, και αφετέρου κεντρικές αρμοδιότητες που να μπορεί να ασκήσει με ανεξαρτησία:

γ) αν ο Γενικός Διευθυντής πρεσβύτερος ελέγχεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και όχι από την κυβέρνηση (ώστε να απολαμβάνει εφεία εμπιστοσύνη) και αφετέρου είναι κατά το δυνατόν ανεξάρτητος στην καλύτερήν του διεύθυνση της ραδιοτηλεόρασης, έσπε της τριετούς θητείας του και της δικής του επιλογής των άμεσων συνεργατών του:

δ) αν η άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών προανατολιστεί προς τις συνταγματικές αρχές της αντικειμενικότητας, ουδερότητας και ποιότητας και τις επαρκείς εκφράσεις τους κατά τη μελέτη πληροφοριών και ετήσεων, καθώς και πριόντων του λόγου και της τέχνης, αντικειμενική συγχρόνως στο ελληνικό πνεύμα και τρόπο ζωής:

Της μεταρρυθμίσεις αυτές μιούγει το παρόν προχέδιο νόμου II προβλεπόμενη συγχώνωση της ΕΡΤ—1 και της ΕΡΤ—2 σε ένα ενιαίο νομικό πρόσωπο είναι σύμφωνη για οικονομικούς λόγους.

II. Κατ' άρθρο

Άρθρα 1 και 2 (Έρση και δικαίωμα εκπομπών της ΕΡΤ).

Η κύρια διαφορά από το ισχύον δίκαιο (ν. 230/1975 και άρθρα 15—20 ν. 1288/1982) αφορά τη συγχώνωση της ΕΡΤ—1 και της ΕΡΤ—2 σε μια ενιαία ΕΡΤ. Για την απόφαση και απόφαση των περιστασιακών στοιχείων που περιέρχονται στην ενιαία ΕΡΤ εγκυβείται αναλόγως το άρθρο 6 παρ. 3—7 του ν. 230/1975 (άρθρο 18).

Άρθρο 3.

Αναφέρεται στους πόρους της ΕΡΤ καθώς και στον τρόπο εισπράξεως του αντικειμενικού τέλους, χωρίς ουσιαστικές διαφορές από το καθιστώσ που ισχύει σήμερα.

Άρθρο 4. (Σκοπός).

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εξετάσκουν τις επιταγές του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος, ορίζουν τα κριτήρια και κριτήρια του ραδιοτηλεοπτικού χρόνου και των οικονομικών πόρων της ραδιοτηλεόρασης, και χαρακτηρίζουν στην δραστηριότητα της ΕΡΤ που προκύπτουν από την καλύτερή-

τητα της και την υποχρέωσή της να τοθετεί την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τη συνταγματική νομιμότητα.

Για την παραβίαση αυτών κυρίως των λόγων επιτρέπεται εξαιρετικά η αναβολή ή ματαίωση εκπομπής από το Διοικητικό Συμβούλιο και η πρόωση απόλυση του Γενικού Διευθυντή και των αναπληρωτών του (άρθρ. 14 παρ. 2 στοιχ. η' και άρθρ. 15 παρ. 2 και 3).

Άρθρο 5. (Ειδησεογραφικές εκπομπές).

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού ορίζουν τα κριτήρια για μια ιδιαίτερα απαισότητα και αυστηρά κριτήρια εκπαιδευτικών ειδησεογραφικών και πολιτικών εκπομπών. Επιπλέον προβλέπουν τη συστάξη με κατά πλειοψηφία δημοσιογραφική συμμετοχή ενός κώδικα ειδησεογραφικών και πολιτικών εκπομπών, που, εφόσον εγκυβεί από το Διοικητικό Συμβούλιο, αποτελεί παράρτημα του καταστατικού της ΕΡΤ και επομένως τη δεσμεύει.

Τέλος προβλέπεται η υποχρέωση των δημόσιων φορέων, δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου να συντρέχουν την ΕΡΤ στην επίτευξη του ειδησεογραφικού και ενημερωτικού έργου της.

Άρθρο 6 (Εκπομπές πολιτικών κομμάτων).

Για πρώτη φορά προβλέπονται στο νόμο εκπομπές των πολιτικών κομμάτων και καθορίζονται όρια και κριτήρια εν μέρει απευθείας από το νόμο και εν μέρει από τον Πρόεδρο της Βουλής και το Γενικό Διευθυντή της ΕΡΤ.

Άρθρο 7 (Δικαίωμα απαντήσεως)

Για πρώτη επίσης φορά προβλέπεται, κατά διεθνή πρακτική, δικαίωμα απαντήσεως στη ραδιοτηλεόραση. Στο δικαίωμα αυτό αντιστοιχεί υποχρέωση του Γενικού Διευθυντή να διατάξει την εκπομπή της απαντήσεως. Η παρ. 2 ορίζει τις προϋποθέσεις της απαντήσεως και η παρ. 3 τους όρους της εκπομπής της. Στην παρ. 3 προβλέπεται ταχεία δυνατότητα προσφυγής στην Επικρατού Παράκοντων του Διοικητικού Συμβουλίου. Η δικαστική οδός παραμένει ανοικτή. Αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια.

Άρθρο 8 (Διαστημίσεις).

Οι διαστημίσεις έχουν μεγάλη οικονομική σημασία για τη ραδιοτηλεόραση, συγχρόνως όμως αποτελούν πεδίο στο οποίο είναι δυνατές καταχρήσεις εις βάρος του θεατή/καταναλωτή. Το άρθρο 8 πρεσβύτερο θέτει άμεσα ορισμένους κανόνες, και αφετέρου προβλέπει τον καθορισμό περαιτέρω κανόνων από το Διοικητικό Συμβούλιο προτάσει του Γενικού Διευθυντή. Ο προβλεπόμενος διαστημιστικός κώδικας, συστατόμενος με συμμετοχή των ενδιαφερομένων, εφόσον εγκυβεί από το Διοικητικό Συμβούλιο, θα αποτελέσει παράρτημα του καταστατικού της ΕΡΤ και επομένως θα τη δεσμεύει.

Άρθρο 9 (όργανα).

Ορίζονται τα τρία όργανα της ΕΡΤ.

Άρθρο 10 και 11 (Γενική Συνέλευση).

Η Γενική Συνέλευση απαρτίζεται από πέντε δημόσιους λειτουργούς ως μέλη EX OFFICIO. Η Γενική Συνέλευση εκφράζει το κράτος ως μοναδικό μέτοχο της ΕΡΤ ΑΕ και έχει οικονομικές κυρίως αρμοδιότητες. Ο διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου δεν απόκειται στη διάκρισή της: αντιθέτως απλά «διαπιστώνεται» η νομιμότητα του ερισμού των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Άρθρα 12—15 (Διοικητικό Συμβούλιο).

Το κεντρικό «στρατηγικό» όργανο της ΕΡΤ είναι το Διοικητικό Συμβούλιο. Οι διαφορές προς το ισχύον δίκαιο είναι ουσιώδεις και αφορούν τόσο τη σύνθεση, όσο και τις αρμοδιότητές του.

Η σύνθεσή του (άρθρο 12) είναι ευρύτατα αντιπροσωπευτική των πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων της χώρας. Ο καθορισμός των 35 συγκεκριμένων μελών δε γίνεται πια

από την Κυβέρνηση (εκτός βέβαια από τον καθορισμό του οργάνου της), αλλά από τα κόμματα, οργανώσεις ή ιδρύματα. Για να διασφαλιστεί το συνεχές του οργάνου προβλέπεται η μερική στήριξη ανάθεσης των μελών.

Το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο (και όχι η Κυβέρνηση) εκλέγει πρόεδρο και αντιπρόεδρο μεταξύ των μελών του (άρθρ. 12). Ο Πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος δεν είναι επομένως απλά όργανα της εκάστοτε κυβέρνησης, αλλά πρέπει να απολαμβάνουν της εμπιστοσύνης της πλειοψηφίας του (πολυμερώς συντεθειμένου) Διοικητικού Συμβουλίου. Για να αποφευχθούν παρεκκλίσεις, προβλέπεται η δυνατότητα συγκροτήσεως ήδη με 25 διορισμένα μέλη.

Την αποτροπή των παρεκκλίσεων αποκρίνει και ο κανόνας του άρθρου 13 ότι απαιτείται ύπαρξη ήδη με την παρουσία της πλειοψηφίας των διορισμένων (και όχι του νόμιμου αριθμού) των μελών. Αυτό όμως πρέπει να είναι τουλάχιστον 25, αφού πριν δε, είναι δυνατή η συγκρότηση του οργάνου.

Οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου είναι σπουδαίες (άρθρο 15). Πρέπει κυρίως να αναφερθεί, ότι αυτό διορίζει και αποκλείει το Γενικό Διευθυντή, ο οποίος επομένως δεν είναι απλά όργανο της εκάστοτε Κυβέρνησης, αλλά κοινής αποδοχής. Το γεγονός αυτό είναι κεντρικής σημασίας για την εκπλήρωση των συνταγματικών επιταγών της αντικειμενικότητας και ισομερείας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο επίσης ψηφίζει το καταστατικό της ΕΡΤ και τα δύο παραρτήματά του: τον κώδικα ειδησεογραφικών και πολιτικών εκπομπών και το διαφημιστικό κώδικα.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελεί το φύλακα του νόμου. Γι' αυτό μπορεί να αναβάλλει ή να ματαιώνει οποιαδήποτε εκπομπή που αντίκειται στις αρχές του άρθρ. 4. Δεν μπορεί όμως να επεβάλλει τη διενέργεια ορισμένης εκπομπής. Την αρμοδιότητα αυτή έχει κατά κανόνα ο Γενικός Διευθυντής και εξαιρετικά στο πλαίσιο του άρθρου 18 η Κυβέρνηση.

Το Δ.Σ. δεν ασχολείται με την καθημερινή διαχείριση της ΕΡΤ που ανατίθεται στο Γενικό Διευθυντή και το Συμβούλιο Διευθύνσεως, αλλά με την παρακολούθηση της εκπλήρωσης της αποστολής της ΕΡΤ όπως αυτή περιγράφεται στο Σύνταγμα και το νόμο.

Από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου συγκροτούνται η Επιτροπή Παραπόνων και η Επιτροπή Ελέγχου της γλώσσας των εκπομπών. Και οι δύο μπορούν να προσούν σε συστάσεις προς το Γενικό Διευθυντή, που έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα, δεδομένης της (μερικής) εξαρτήσεως του Γενικού Διευθυντή από την εμπιστοσύνη του Διοικητικού Συμβουλίου. Στην περίπτωση μάλιστα σπανιότητας (άρθρ. 7), την οποία αρνείται να ανακωκώσει ο Γενικός Διευθυντής, η απόφαση της Επιτροπής Παραπόνων, ύστερα από προσοχή του ενδιαφερομένου, είναι υποχρεωτική για το Γενικό Διευθυντή.

Άρθρο 16 και 17 (Γενικός Διευθυντής).

Ο Γενικός Διευθυντής διευθύνει στην ΕΡΤ, η θέση του επομένως έχει μεγαλύτερη σημασία για τη λειτουργία της ΕΡΤ από οποιαδήποτε άλλου ατόμου. Η ΕΡΤ μπορεί να ανταποκριθεί στις συνταγματικές επιταγές της αντικειμενικότητας, ισομερείας και ποιότητας, μόνο αν έχει ένα Γενικό Διευθυντή που τις ενσαρκώνει και αυτό γίνεται γενικό αποδεκτό.

Οι διατάξεις του άρθρου 16 διασφαλίζουν, πρώτον, την πολιτική ανεξαρτησία και ουδετερότητα του Γενικού Διευθυντή, ο οποίος, ενώ είναι ανεξάρτητος από την κυβερνητική ύλησια, πρέπει πάντως, για να εκλεγεί και να επανεκλεγεί, να είναι αποδεκτός από την πλειοψηφία του Διοικητικού Συμβουλίου. Αλλά και έναντι αυτού και υπό την προϋπόθεση, ότι τηρεί το νόμο, ο Γενικός Διευθυντής είναι ανεξάρτητος για τα τρία χρόνια της θητείας του.

Για να αποφευχθεί η άστοχη κατάσταση των αναπληρωτών γενικών διευθυντών που διορίζονται χωρίς τη συναίνεση ή και τη γνώμη του Γενικού Διευθυντή, με τον οποίο δε μπορούν ή δε θέλουν να συνεργαστούν, το άρθρο 16 προβλέπει ότι τους αναπληρωτές του εκλέγει και διορίζει ο ίδιος ο Γενικός Διευθυντής, υπό τον όρο της συναίνεσης του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι αναπληρωτές πάντως δεν είναι σπουδώς εξαρτημένοι από το Γενικό Διευθυντή, αφού δεν μπορούν να απολυθούν παρά μόνο για σπουδαιώς λόγους, ιδίως για παράβαση των αρχών του άρθρου 4.

Το Γενικό Διευθυντή στο έργο του συνεπικουρεί το Συμβούλιο Διευθύνσεως, που απαρτίζεται από τους αναπληρωτές Γενικούς Διευθυντές και τους Διευθυντές των διευθύνσεων της ΕΡΤ οι οποίοι έτσι δεν είναι απλά εκτελεστικά όργανα αλλά ουσιαστικοί παράγοντες της λειτουργίας της ραδιοτηλεόρασης.

Οι αρμοδιότητες του Γενικού Διευθυντή είναι ευρύτατες: η διεύθυνση της ΕΡΤ είναι ανατεθειμένη σ' αυτόν στο σύνολό της οι αναπληρωτές Γενικοί Διευθυντές έχουν μόνο τις αρμοδιότητες που τους αναθέτει ο Γενικός Διευθυντής.

Άρθρο 18 (κρατικός έλεγχος).

Ο «άμεσος κρατικός έλεγχος», που προβλέπει το άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος έχει ως μοναδικό σκοπό τη διασφάλιση της τηρήσεως των συνταγματικών επιταγών της αντικειμενικότητας, ισομερείας και ποιότητας είναι επομένως έλεγχος ναυμιάτητας.

Οι διατάξεις του άρθρου 18 (όπως και εκείνης του άρθρ. 7 για το δικαίωμα απαντήσεως) προσεγγίζουν τις διατάξεις περί τύπου, αν και όχι εντέλως, εν όψει των ιδιοσυπιών της ραδιοτηλεόρασης. Έτσι απαγορεύουν μεν (για πρώτη φορά) τη λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο στο χώρο της ραδιοτηλεόρασης με ορισμένες όμως και περιορισμένες εξαιρέσεις. Οι εξαιρέσεις αυτές έχουν ως σκοπό να καθιστούν δυνατή την εκπλήρωση του κυβερνητικού έργου και την εκπροσώπηση σπουδαίων εθνικών συμφερόντων, χωρίς όμως να υποτάσσουν τη ραδιοτηλεόραση στην εκάστοτε κυβέρνηση.

Στις ακραίες περιπτώσεις άμεσου εθνικού κινδύνου του άρθρου 48 του Συντάγματος επιτρέπεται η ανάθεση της διοικήσεως της ΕΡΤ στην κυβέρνηση.

Άρθρο 19.

Με τις διατάξεις του άρθρου ρυθμίζονται θέματα που αφορούν το προσωπικό και διασφαλίζουν τα δικαιώματά του (α-σφαλιστικά κ.α.).

Άρθρο 20.

Τίθεται η υποχρέωση για την έκδοση των προβλεπόμενων Κανονισμών. Πρέπει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά προβλέπεται Κανονισμός Προσληθέντων και Εκτελέσεως Έργων γεγονός που θα συμβάλει ουσιαστικά στην επίτευξη χρηστής διαχειρίσεως στην ΕΡΤ.

Άρθρο 21. (τελικές διατάξεις).

Στις τελικές διατάξεις σήκουν η εξουσιοδότηση για την έκδοση προεδρικών διαπισματων (παρ. 1), η πρόβλεψη δημοσιεύσεως του καταστατικού και των παραρτημάτων του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (παρ. 2), ο καθορισμός των ενοχολογιών και των καταγεγραμμένων διατάξεων (παρ. 3 και 4) και τέλος ο καθορισμός της αναξίως ισχύος του νόμου (παρ. 5).

Εν Αθήναις, τη 29 Ιανουαρίου 1986

Οι προτεινόμενοι βουλευτές
Κωνσταντίνος Παπαγεωργόπουλος, Μιχ. Παπακωνσταντίνου, Στ. Μελιάρας, Μ. Γαλιανός, Θεόδ. Αναγνωστοπούλος, Ν. Κωστήκης, Βασ. Παπαγεωργόπουλος, Δημήτριος Αγγελόπουλος, Βασ. Μπαζιάκης, Χ. Κρασιός.